

van het dienstwerk, en dus wel een soort ancilla kan zijn op de heilige erve der wetenschap, maar dat het geen recht heeft te staan naar de eere van zelf ook een integreerend deel der wetenschappelijke Godgeleerdheid te wezen. En tot de antiquaren toe op de boekenmarkt hebben den treurigen moed, om bij de indeeling hunner catalogi eene tegenstelling te maken tusschen „wissenschaftliche Theologie” en „praktische Theologie”, welke laatste dan de verzamelplaats is voor handboeken voor de onderdeelen dier wetenschap, plus allerlei stichtelijke lectuur, christelijke novellen, en wat dies meer zij.

De mindere achting waarin dit deel der Theologie bij velen staat, komt uit meer dan ééne oorzaak voort.

Het ontbreekt niet aan beoefenaren der Practische Theologie. Vele hooggeëerde namen zijn te noemen van mannen, die zich aan hare bestudeering wijden, en handboeken schreven van blijvende wetenschappelijke beteekenis. Maar er zijn er geen twee te noemen, die, wat uitgangspunt en methode betreft, met elkander overeenstemmen. Ook zij niet, die anders op het terrein der beginselen samengaan. Er heerscht hier eene schier hopelooze verwarring. En dit is zeker niet bevorderlijk voor het hoog houden en verheffen van dit deel der godgeleerde wetenschap.

Dan meenen velen, dat eigenlijk hier alleen dingen worden onderwezen, die men of van zelf weet of toch nooit kan toepassen. En niet weinig worden zij in dit gevoelen versterkt door de kerken zelve, die bij hare examina breed ingaan op de andere vakken, en met enkele minuten onderzoek gewoonlijk tevreden zijn, als het de ambtelijke vakken geldt.

Wie hoorde het ooit dat een candidaat werd afgewezen, omdat hij niet wist hoe hij preeken moest, of catechiseeren, of zijn huisbezoek inrichten? De kerken schijnen zelve te